

Opowiadanie o Bitwie Warszawskiej jest pomnikiem przywołującym i utrzymującym pamięć o tym Wydarzeniu. Szukaniem prawdy. W zamyśle dziejów.

Bitwa jest opowiedziana obrazami, dźwiękami, słowami oraz krajobrazem, który był sceną Wydarzenia.

Przewodnim motywem kompozycji są słowa *...szli zaś jak ten bór sosnowy wyrośnięci, śmigli i mocni* (Władysław Reymont, *Chłopi*). Prosty pień sosny *wyniosłej i mocarnej* (ib.) jest przyjętym przez nas symbolem Bitwy Warszawskiej.

Duch czasu jest w językach słów, obrazów i dźwięków. Dźwięki i słowa, przyciągają naszą uwagę w niemniejszym stopniu aniżeli obrazy (widoki). Języki te przekazują myśli, uczucia, określają miejsca, postacie i czas. Przestrzeń przekazuje wartości i znaczenia.

Pomnik składa się z trzech części tworzących całość:

- A- Narracji krajobrazowej kształtowanej formami przyrodniczymi: ziemią, kopcem, borem sosnowym, wodą, związanymi z nimi roślinami (tym co dzisiaj najcenniejsze);
- B- Narracji multimedialnej w rewitalizowanym przejściu podziemnym, w wąwozie wspomnień, obrazów dźwięków wyprawy na wschód (przemówień, tętentu koni, rozkazów, pieśni i nieba). Wyprawy uwieńczonej zwycięską Bitwą Warszawską.
- C- Kontynuacji rozwiązania przyrodniczego zakończonego rzeźbiarsko techniczną materializacją utrwalanego w pamięci Cudu nad Wisłą.

Te miejsca mają symbolizować i ucieleśniać nasze związki z Ziemią Ojczyzną i Przeszłością.

Służyć zachowaniu naszych duchowych korzeni wspierających stale odradzające się Życie.

- **Cel**

Plac na Rozdrożu, który powstał w drugiej połowie XVIII w., jako składnik Osi Stanisławowskiej, utracił swoją historyczną tożsamość, zdegradowany do formy węzła drogowego, na początku lat 70. ubiegłego wieku. Decyzja o zlokalizowaniu pomnika Bitwy Warszawskiej, w obszarze Placu, daje szansę na nadanie temu miejscu cech krajobrazu więzi: historii, miasta i przyrody.

Realizujemy to zadanie w celu:

- nadania miejscu znaczenia;
- budowania tożsamości miejsca;
- uszanowania swojskości polskiego krajobrazu;
- wzmocnienia systemu przyrodniczego miasta;
- wpisania pomnika w jego otoczenie;
- wykorzystania potencjału przyrodniczego, kulturowego, rekreacyjnego miejsca, w tym istniejącego przejścia podziemnego, łączącego narracyjny pomnik ze Skarpą Warszawską;
- uzyskania połączeń z innymi terenami publicznymi i aktywnymi biologicznie;
- włączenia do percepcji wszystkich zmysłów;
- przedstawienia narracji historycznej „obrazów, dźwięków, słów” w celach edukacyjnych i wychowawczych;
- uzyskania efektu zaciekawienia, niepowtarzalności (oryginalności), ekspresji, zmienności wrażeń, otwartości, czystości formy, umiaru, utrwalenia w pamięci;

- zaspokojenia potrzeby kontaktu użytkowników z przyrodą.

A- Część ograniczona do obszaru wg. regulaminu konkursu

Krajobraz pomnika

Tworzymy wnętrze kierunkowe, którego formą dominującą jest kopiec. **Kopiec** jest regularną bryłą zwieńczoną gąszczem sosen, które są symbolem odradzającego się życia. Jego zbocza o dobrej ekspozycji słonecznej będą porośnięte trawą, a zbocza pozostające w cieniu będą pokryte bluszczem. Cokół kopca pełni funkcje stabilizujące i jest jednocześnie ścianą pamięci z inskrypcjami odwołującymi się do Bitwy Warszawskiej. Na Osi Stanisławowskiej, wejść do projektowanego wnętrza, od strony Placu Zbawiciela i Placu na Rozdrożu, w cokole kopca projektujemy dwa zbiorniki wodne zasilane głównie wodą opadową. **Wnętrze** obramowane jest drzewostanem sosnowym, dla którego wzorcem jest naturalny bór sosnowy, dostosowany do skali projektowanej przestrzeni. Układ przestrzenny wnętrza formują dwie ścieżki, zewnętrzna i wewnętrzna, które prowadzą od Placu na Rozdrożu w kierunku Placu Zbawiciela. Ścieżka wewnętrzna otacza kopiec. Wzdłuż ścieżki zlokalizowane są stylizowane ławki. Te dwa ciągi piesze łączą się ze sobą w kilku miejscach. Pomiędzy nimi projektujemy niewielkie wyniesienia terenu, wznoszące się ku Placu na Rozdrożu. Będą one, podobnie jak kopiec, zwieńczone grupami sosen, a ich zbocza będą pokryte wrzosami. U podstawy tych wzniesień projektujemy niecki bioretencyjne zbierające wody opadowe ze wzniesień oraz z ciągów pieszych. Niecki te, o swobodnym układzie kompozycyjnym, będą porośnięte rodzimymi bylinami dobrze znoszącymi okresowe podtopienia. Tak ukształtowane wnętrze łączy się kompozycyjnie i funkcjonalnie z Placem Zbawiciela, Placem na Rozdrożu oraz poprzez **Wąwóz Multimedialny Historii Bitwy Warszawskiej** z parkami i ogrodami Warszawy, z Aleją na Skarpie i Skarpą Warszawską.

Gospodarowanie wodą

Gospodarowanie wodą na terenie pomnika opieramy na naturalnych zasobach wodnych miejsca, którymi są wody opadowe. Retencjonowanie wody opadowej służy ochronie

zasobów wodnych i wzbogaceniu funkcjonowania przyrodniczego terenu. Wody opadowe z terenu będą odprowadzane na powierzchnie pokryte szatą roślinną, w tym - do trzech niecek bioretencyjnych. Nadmiar wód deszczowych, ze spływu powierzchniowego i drenażowego, będzie odprowadzany, poprzez osadniki mechaniczne, do cysterny zlokalizowanej pod powierzchnią terenu, w najniższym położonym miejscu. Wody te będą wykorzystywane do zasilania zbiorników wodnych, zlokalizowanych w korpusie kopca, oraz, w okresach bezdeszczowych, do zasilania niecek bioretencyjnych. W tym celu będzie wykorzystana

zatapialna pompa, umieszczona w studziencie połączonej przelewem z cysterną. Nadwyżki wody, przekraczające pojemność cysterny, które mogą wystąpić w sytuacji deszczu nawalnego, będą odprowadzane do kanalizacji deszczowej. System wodny pomnika może okresowo wymagać zasilania w wodę z innych źródeł niż naturalne. W tym celu projektujemy przyłącze wodociągowe doprowadzające wodę do pompowni. Ujęcie wody wyposażone będzie w wodomierz oraz zawory odcinające.

Zbiorniki wodne

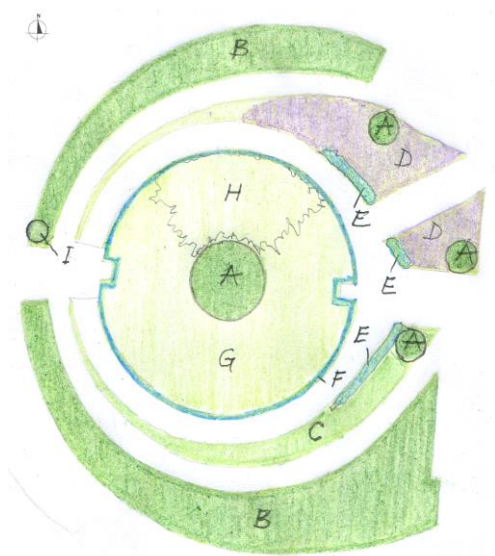
Dwa zbiorniki wodne, usytuowane w ścianie oporowej kopca, będą zasilane, poprzez osadniki mechaniczne, spływającą z niego wodą. W okresach bezdeszczowych niedobory wody będą uzupełniane wodą gromadzoną w podziemnej cysternie oraz wodą wodociągową.

Nawadnianie szaty roślinnej

Projektujemy automatyczne nawadnianie jedynie roślin rosnących na kopcu. Woda będzie doprowadzona do miejsca kulminacyjnego kopca, gdzie będą umieszczone rotacyjne zraszacze o zasięgu dostosowanym do nawadnianej powierzchni. Zraszacze połączone będą w sekcje. Każdą sekcję uruchamiać będzie oddzielny elektrozawór. Elektrozawory będą znajdowały się w skrzyniach zainstalowanych w podziemnej studziencie. Elektrozawory

uruchamiane będą programowalnym sterownikiem. Elektrozawory podłączone będą do sterownika przewodem sygnalizacyjnym. Takim samym przewodem podłączony będzie wyłącznik deszczowy. Przewód sygnalizacyjny położony będzie w rurze osłonowej wzdłuż rur doprowadzających wodę. Wyłącznik deszczowy będzie automatycznie przerywał pracę systemu w czasie opadów. Jego regulacja pozwala ustawić wielkość opadu przy jakiej system będzie wyłączany. Ustawienie opóźnienia (w sterowniku) pozwala na ustawienie większych przerw w pracy systemu. Daje to możliwość dostosowania do różnych czasów wysychania gleby.

Struktura szaty roślinnej

Struktura szaty roślinnej: **A** - zwarte grupy sosen z wrzosami; **B** - sosny z domieszką brzozy; **C** – krzewy osiedliska boru sosnowego; **D** - wrzosy; **E** – byliny siedliska wilgotnego; **F** - rośliny okrywowe siedliska wilgotnego; **G** – murawa; **H** – bluszcz; **I** – istniejący oliwnik

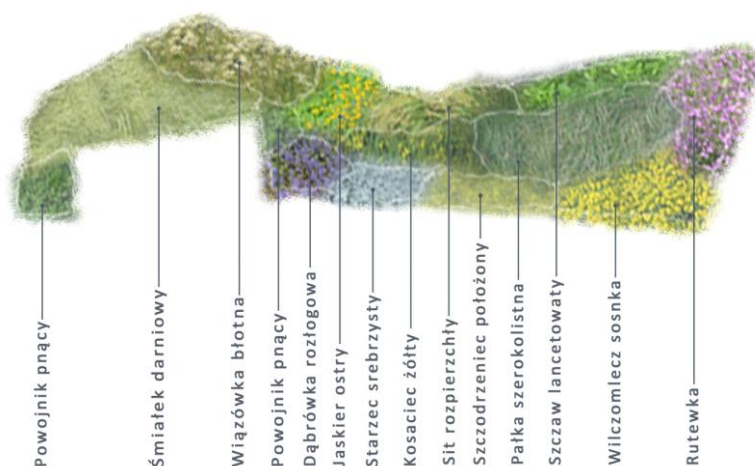
Pomnik powinien być objęty wieloletnim programem kształtowania drzewostanów. Istniejąca szata roślinna na terenie, którego rzeźba nie będzie zmieniona, będzie stopniowo przekształcana w kierunku przyjętego wzorca boru sosnowego, z wykorzystaniem ukierunkowanego procesu naturalnej sukcesji roślin.

Drzewo istniejące – chronione: oliwnik wąskolistny (*Elaeagnus angustifolia*).

Bór sosnowy

- Drzewa: brzoza brodawkowata (*Betula pendula*); dąb bezszypułkowy (*Quercus petraea*); jarząb pospolity, jarzębina (*Sorbus aucuparia*); sosna zwyczajna, pospolita (*Pinus sylvestris*).
- Krzewy: głóg dwuszyjkowy (*Crataegus laevigata*); jałowiec pospolity (*Juniperus communis*); jeżyna krzewiasta (*Rubus fruticosus*); kruszyna pospolita (*Frangula alnus*); leszczyna pospolita, orzech laskowy (*Corylus avellana*); ligustr pospolity (*Ligustrum vulgare*); malina właściwa (*Rubus idaeus*); róża dzika (*Rosa canina*); róża gęstokolczasta (*Rosa pimpinellifolia*); róża rdzawa (*Rosa rubiginosa*); szakłak pospolity (*Rhamnus catharticus*); szczodrzeniec czerniejący 'Cyni' (*Cytisus nigricans* 'Cyni'); szczodrzeniec położony (*Cytisus decumbens*); śliwa tarnina (tarnina) (*Prunus spinosa*); trzmielina brodawkowata (*Euonymus verrucosa*); trzmielina zwyczajna (*Euonymus europaeus*); żarnowiec (szczodrzeniec) miotlasty (*Cytisus scoparius*).
- Pnącze: powojnik pnący (*Clematis vitalba*).
- Krzewinki: borówka brusznica (*Vaccinium vitis-idaea*); wrzos zwyczajny, wrzos pospolity (*Calluna vulgaris*).
- Trawy: izgrzyca przyziemna (*Danthonia decumbens*.); kostrzewa owcza (*Festuca ovina*).
- Byliny pod okapem drzew i krzewów: pszeniec zwyczajny (*Melampyrum pratense*); kostrzewa leśna (*Festuca altissima*); konwalia majowa (*Convallaria majalis*); kokoryczka wonna (*Polygonatum odoratum*); orlica pospolita Kuhn (*Pteridium aquilinum*).

Szata roślinna niecek bioretencyjnych

- Krzew: szczodrzeniec położony (*Cytisus decumbens*).
- Pnącze: powojnik pnący (*Clematis vitalba*).
- Byliny: dąbrówka rozłogowa (*Ajuga reptans*); jaskier ostry, przyszczeniec (*Ranunculus acris*); knieć błotna, kaczeniec (*Caltha palustris*); kosaciec żółty, irys (*Iris pseudacorus*); mięta nadwodna, m. wodna (*Mentha aquatica*); mozga trzcinowata (*Phalaris arundinacea*); pałka szerokolistna, rogoża (*Typha latifolia*); pięciornik błotny, siedmiopalecznik błotny (*Potentilla palustris*); przetacznik długolistny (*Veronica longifolia*); rutewka (*Thalictrum sp.*); sit rozpięzchły (*Juncus effusus*); szczaw lancetowaty (*Rumex hydrolapathum*); śmiałek darniowy (*Deschampsia caespitosa*); tojeść rozestana (*Lysimachia nummularia*); turzyca owłosiona (*Carex hirta*); wiązówka błotna (*Filipendula ulmaria*); wilczomlec sosnka (*Euphorbia cyparissias*).

Rośliny okrywowe siedliska świeżego i wilgotnego, rosnące na zwieńczeniu cokołu oporowego kopca oraz o jego podstawy: barwinek pospolity (*Vinca minor*), bluszczyk kurdybanek (*Glechoma hederacea*), dąbrówka rozłogowa (*Ajuga reptans*), skalnica Arendsza (*Saxifraga x arendsii*), żurawka ogrodowa (*Heuchera hybrida*).

Formowanie kopca

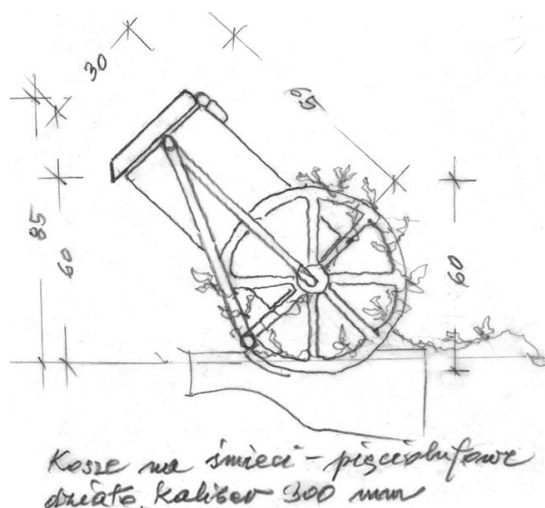
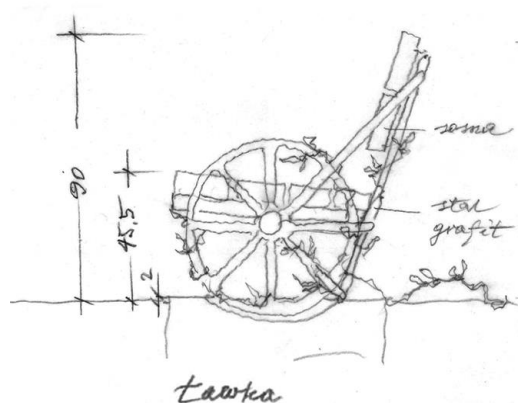
Nasyp kopca, wykonany z gruntu spoistego, będzie oparty na oporowym cokole. Ze względu na nachylenie zboczy kopca, pod kątem 45°, jego konstrukcja będzie wykonana w technologii wzmocnionego gruntu. Powierzchnie zboczy kopca będą wzmocnione i chronione biomatą przeciwoerozyjną.

Oporowy cokół wykonany będzie z prefabrykatów żelbetowych: słupów o śr. 60cm i łącznej wysokości 260cm, zagłębionych w grunt na 120cm. Między słupami prefabrykowane płyty żelbetowe z betonu prasowanego, łączone ze słupami, łącznie stanowią fundament stabilizujący rozsuwanie się gruntu kopca. Na wybranych płytach umieszczone będą inskrypcje w formie wklęsłego reliefu o treści ustalonej z odpowiednimi instytucjami.

Ścieżki i ich nawierzchnie

Projektujemy ścieżki o nawierzchni mineralnej i o profilu daszkowym, przeznaczone wyłącznie do ruchu pieszego.

Ławki i kosze na śmiecie

Formę ławek i pięciokomorowych koszy na śmiecie przedstawiamy na rysunkach. Ich konstrukcje będą wykonane ze stali nierdzewnej pomalowanej farbą w kolorze grafitowym. Siedziska i oparcia ławek będą wykonane z olejowanego drewna sosnowego. Ławki i kosze będą montowane na płytach fundamentowych.

Oświetlenie i miejsca poboru energii elektrycznej dla prac pielęgnacyjnych i konserwacyjnych

Oświetlenie

Projektujemy oświetlenie w formie stylizowanych bollardów o wysokości 45 cm, nawiązujących formą do ławek i koszy na śmieci. Bollardy będą rozmieszczone wzdłuż ciągów pieszych. Charakterystyka techniczna źródła światła: wersja LED, o mocy 6 W oraz strumieniu świetlnym o wartości 795 lm; emitująca światło o barwie białej neutralnej – temperatura barwowa 4000 K z szerokim rozsyłem światłości.

W celu uzyskania odpowiedniego rozkładu natężenia oświetlenia maksymalny rozstaw słupków od siebie nie powinien przekraczać 6 m.

Oprawy słupkowe będą montowane na płytach fundamentowych.

Miejsca poboru energii elektrycznej dla prac pielęgnacyjnych i konserwacyjnych

Miejsca poboru energii elektrycznej, w formie skrzynek schowanych w płaszczyznach, na których rosną rośliny, w bezpośrednim sąsiedztwie ścieżek.

Elementy dodatkowe

Zaplecze eksploatacji założenia pomnikowego proponuje się w części przejścia podziemnego pod ul. Koszykową.

Przejście piesze na osi jezdni al.Wyzwolenia wymaga zamknięcia wyjścia podziemnego w stronę istniejącej fontanny oraz wyjścia po północnej stronie al.Wyzwolenia.

Istniejące wyjście z przejścia podziemnego na osi al. Wyzwolenia proponuje się przekryć płytą i samo pomieszczenie powiązać z podziemiami budynku mieszkalnego wykorzystując je na funkcje komercyjne.

B

Wyprawa na wschód 1920 pozwoliła ustalić wschodnie granice kraju. Walka o odzyskanie ziem wschodnich Pierwszej Rzeczypospolitej zatrzymana i odrzucona przez Sowietów. Przekształcona w uderzenie "Na Warszawę". Załamane i rozbite w "Bitwie Warszawskiej" przez Polaków pod wodzą marszałka Piłsudskiego i objawieniem Matki Boskiej odbudowującej Moc. Pokój Ryski ustalił wschodnie granice na 20 lat. Brutalnie zerwane porozumieniem Hitler- Stalin kreującym stare i nowe konflikty narodowe i etniczne. Trwające do teraz. Rewitalizacja zdegradowanego przejścia podziemnego w "Wąwóz multimedialny" przez dwustronne otwarcie ścian szczytowych w ciągłą przestrzeń krajobrazu. Przekształcenie w multimedialną przestrzeń historycznego wydarzenia: 1. Rozpięcie sufitu napinanego tworzącego wrażenie realnego nieba z przeszłości, przekrywającego urządzenia nagłaśniające. 2. Utworzenie ścian wąwozu: 2.1 - z wizualizacji zdjęć, filmów, obrazów na sztywnych, trwałych planszach typu CSACROVYN by Design nad cokołem z kamienia naturalnego i ścieżką HanseGrand. 2.2 - elektronicznych ekranów LED ultralekkich umożliwiających pokazanie ruchomych obrazów. W zależności od dostępnych środków.

C1

Wspomnienie Cudu nad Wisłą pojawienia się Matki Boskiej na niebie, pobudzającej do walki o zachowanie niepodległości Polski. Budzi nadzieję teraz. Powinniśmy zrealizować materialny symbol tego Wydarzenia. Kontynuacja narracji krajobrazowej po wschodniej stronie multimedialnego wąwozu wspomnień łączy przestrzeń pomnika ze Skarpą Warszawską, Parkiem Ujazdowskim i Jazdowem. Droga ku Skarpie i Wiśle stanowi otwarcie na symbol Cudu nad Wisłą.

C2

Przestrzenna sieć dendrytowa z gęstych prętów $\varnothing 10\text{mm}$ ze sali SWW13000, sprężysta, nierdzewna, zgrzewalna (spawalna). Wysokość 15m. Stoi na dwóch żelbetowych podporach jak dłoniach pokrytych pnączami. Światła ledowe rozświetlają symbol Postaci. Przepuszcza przez siebie przejście przez kładkę nad samochodami. Jest życiem.

Warszawa 2050

Przywracamy i rozwijamy tożsamość Placu na Rozdrożu jako miejsca związków Traktu Królewskiego, Osi Stanisławowskiej, reminiscencji alei J. Piłsudskiego i zieleni naskarpowej poprzez:

1. Zastąpienie zbędnego obecnie zjazdu z Trasy Łazienkowskiej przy Parku Ujazdowskim przestrzenią krajobrazu i pieszych.
2. Zmianę połączenia Al. Ujazdowskich i Al. Szucha ze skrzyżowania o charakterze drogowym na miejskie rondo, która jest początkiem spowalniania ruchu samochodowego na Trakcie Królewskim oraz upraszczania i minimalizowania jego związków z trasą szybkiego ruchu samochodowego – Trasą Łazienkowską.
3. Przekrycie Trasy Łazienkowskiej parkiem na płycie – funkcjonalne i przestrzenne połączenie systemu parków warszawskich

W kierunku wschodnim stanowi ono odbudowę Osi Stanisławowskiej i połączenie parków Skarpy Warszawskiej: Ujazdowskiego, skweru S. Kisielewskiego „Kisiela” i Ogrodu Botanicznego.

W kierunku zachodnim, śladem niezrealizowanej alei J. Piłsudskiego, tworzy zieloną oś wspomnień marszałka Piłsudskiego oraz powiązanie przyrodnicze Skarpy z Polem Mokotowskim.

